

Norman Meijler

BELI CRNAC

Ovlašna razmišljanja na temu hipstera

Potraga za buntovnicima generacije dovela nas je do hipstera. Hipster je posunovraćeni enfant terrible. U duhu vremena u kome živi, on pokušava da se osveti konformistima bivajući neupadljiv. [...] Hipstera ne možete intervjuisati zato što je njegov glavni cilj da se drži podalje od društva koje, kako smatra, pokušava da svakoga prekroji po sopstvenoj slici i prilici. Uzima marihuanu jer mu ona omogućava doživljaje koje ne može podeliti sa „konzervama“. Nekad se šepuri u šeširu širokog oboda ili u odelu „frajerskog“ kroja, no obično više voli da se neupadljivo šunja. Hipster može da bude džez muzičar; retko kad je umetnik, a gotovo nikada pisac. Za život može zarađivati kao sitni lopov, uličar, pomoćnik u cirkusu ili radnik za selidbe u Grinič Vilidžu, ali neki hipsteri su pronašli bezbedno utočište u zanimanjima koja donose unosnu zaradu poput televizijskih komičara ili filmskih glumaca. (Pokojni Džejms Din je, na primer, bio hipsterski junak.) [...] Lako je pasti u iskušenje i upotrebiti psihijatrijski termin da se hipster okarakterise kao nezreo, ali stil njegovog infantilnog ponašanja je znak vremena u kome živi, on ne pokušava da svoju volju, u stilu Napoleona, nametne drugima nego se zadovoljava magijskom svemoći koja nikad ne biva osporena jer nikad ne biva testirana. [...] Kao jedini ekstremni nekonformista svoje generacije, on ima veliku, mada skrivenu, privlačnu moć kojom deluje na konformiste putem novinskih članaka koji izveštavaju o njegovom delinkventnom ponašanju, putem džeza koji se otima svakoj strukturi, i putem emotivno nabijenih reči koje progundā.

Karolin Berd, „Rođen 1930: Neizgubljena generacija“, *Harper's Bazaar*, februar 1957.

I

Verovatno nikad nećemo utvrditi koliku su psihičku štetu naneli koncentracioni logori i atomska bomba nesvesnom delu uma gotovo svakog živog čoveka današnjice. Prvi put u istoriji civilizacije, možda prvi put u celokupnoj istoriji, primorani smo da živimo sa potisnutim saznanjem da i najsitniji aspekti naše ličnosti ili najtananije projekcije naših ideja, odnosno čak i nepostojanje ideja i nepostojanje ličnosti podjednako mogu značiti da smo i dalje osuđeni da umremo kao cifra u nekom statističkom poduhvatu velikih razmera tokom koga će nam izbrojati zube i sačuvati kosu, ali će sama naša smrt biti anonimna, neudostojena pomena, neprimećena, smrt koja ne može dostojanstveno uslediti kao posledica naših svesnih postupaka i izbora koje smo načinili nego više kao smrt koju donosi *deus ex machina* u gasnoj komori ili radioaktivnom gradu; pa, stoga, ako je usred civilizacije – civilizacije utemeljene na faustovskoj želji da upravlja prirodom kontrolišući vreme, kontrolišući vezu između uzroka i posledice u društvu – usred ekonomske civilizacije utemeljene na čvrstom uverenju da vreme zaista možemo podrediti našoj volji, našu psihu obuzeo

V
R
T

nesavladiv strah od pomisli da ako je smrt bezrazložna onda je i život bezrazložan, tada je vreme lišeno uzroka i posledice moralo naprosto da stane.

Drugi svetski rat bio je ogledalo ljudskog stanja čiji je odraz zaslepio svakoga ko bi u njega pogledao. Ako je na desetine miliona ljudi pobijeno u koncentracionim logorima zbog nesnosnih muka i grčeva od kojih pate superdržave utemeljene na večito nerešivim sukobima nepravde, onda čovek mora takođe da uvidi da bez obzira na to koliko osakaćena i izobličena slika čoveka bila, društvo koje je stvorio, uprkos svemu, njegova je tvorevina, njegova kolektivna tvorevina (bar njegova kolektivna tvorevina iz prošlosti), a ako je društvo toliko ubilački nastrojeno, ko onda može da prenebregne gnusna pitanja koja se tiču njegove sopstvene prirode?

Stvari su stajale još gore. Čovek jedva da je imao hrabrosti da bude samo svoj, da govori sopstvenim glasom, jer su nepovratno prošle godine kad se sa zadovoljstvom mogao smatrati pripadnikom elite zbog toga što je radikalan. Čovek je znao da kad jednom postane disident, ispisuje ček na sopstveni život koji može biti unovčen kad god nastupi kriza. Otud ne čudi što živimo u godinama konformizma i depresije. Zadah straha izbija iz svake pore američkog života, a svi patimo od kolektivnog nedostatka hrabrosti. Jedina hrabrost koju smo imali prilike da vidimo, čast retkim izuzecima, jeste pojedinačno ispoljena hrabrost.

II

Na ovoj mračnoj sceni pojavio se fenomen: američki egzistencijalista – hipster, čovek koji zna da ako je naše kolektivno stanje takvo da živimo sa svešću da atomski rat može izazvati trenutnu smrt, da država kao *l'univers concentrationnaire* može izazvati relativno brzu smrt i da spora smrt može doći putem konformizma koji guši svaki kreativni i buntovnički nagon (nijedan centar za istraživanje raka neće požuriti da otkrije koliko štete to nanosi umu, srcu, jetri i žilcima), ako je sudbina čoveka dvadesetog veka da živi sa smrću od svoje adolescencije do preuranjene starosti, tada je jedini životodavni odgovor taj da se prihvate uslovi koje postavlja smrt, da se živi pod stalnom pretnjom smrti, da se otuđi od društva, da se živi bez korena, da se otisne na putovanje neistraženom teritorijom buntovničkih zahteva vlastite ličnosti. Ukratko, bez obzira na to da li se neko odluči da prekrši zakon ili ne, bitna je rešenost da se podstakne psihopata u sebi, da se istraži onaj domen iskustva gde je sigurnost dosada, a time i bolest, gde čovek živi u sadašnjosti, u toj ogromnoj sadašnjosti koja nema ni prošlost ni budućnost, ni sećanje ni isplaniranu nameru, život gde čovek mora da ide dalje dok god ima snage, gde mora da rizikuje svoju životnu energiju da bi prebrodio sve one sitne i krupne slabosti i nepredviđene situacije koje ga opsedaju svakog dana, gde mora biti uštekan jer u suprotnom neće moći da fura fazon. Prečutna suština hipa, njegova psihopatska brilijantnost, ustreptala je od saznanja da nove vrste pobeda uvećavaju čovekovu moć da stekne nove vrste uvida; a porazi, pogrešna vrsta poraza, napadaju telo i zarobljavaju energiju dok ne utamniče čoveka u zatvorsku atmosferu navika drugih ljudi, poraza drugih ljudi, dosade, pritajenog očaja, ućutkanog, ledenog samodestruktivnog besa. Ili ste hipster ili ste konzerva (što su alternative koje oseća svaki novi naraštaj koji se upušta u američki način života), ili ste buntovnik ili ste konformista, ili

vodite opasan život na Divljem zapadu američkog noćnog života ili vodite skućeno konzervativan život, uhvaćeni u zamku totalitarnog tkiva američkog društva, osuđeni da se, hteli – ne hteli, povinujete ukoliko želite da uspete u životu.

U totalitarnom društvu čovekova hrabrost se nalazi pred teškim zahtevima, dok se u delimično totalitarnom društvu nalazi pred još težim zahtevima jer tu vlada veći sveopšti strah. Štaviše, ako hoćete da budete čovek, za gotovo svaki nekonvencionalni postupak često vam je potrebna ogromna hrabrost. Stoga nije slučajno što je izvor hipa crnac jer upravo on već dva veka živi na margini između totalitarizma i demokratije. No, do pojave hipa kao radne filozofije u skrajnutim svetovima američkog života verovatno je došlo zahvaljujući džezu, kao i njegovom oštrom prodoru u kulturu, njegovom suptilnom ali toliko dubokom uticaju na avangardnu generaciju – onu posleratnu generaciju pustolova koji su (neko svesno a neko putem osmoze) upili lekcije razbijenih iluzija i zgađenosti tokom dvadesetih godina, ekonomske krize i rata. Kolektivno zazirući od reči ljudi koji su imali previše novca i kontrolisali previše stvari, gajili su gotovo isto toliko snažan zazor od društveno monolitnih ideja da je poželjno imati samo jednog partnera, stabilnu porodicu i uredan ljubavni život. Ako se intelektualni prethodnici ove generacije mogu naći u uticaju pojedinaца kao što su D. H. Lorens, Henri Miler i Vilhelm Rajh, Hemingvejeva životna filozofija odgovara većini njihovih činjenica: u iskvarenom svetu, kao što je neprestano ponavljao (kad nije bio zaokupljen skorojevićkom snobovštinom i požrtvovanim gurmanlukom), u iskvarenom svetu nema ni ljubavi ni milosti ni milosrđa ni pravde ukoliko čovek ne uspe da sačuva hrabrost, a upravo to je odgovaralo činjenicama. Ono što je najbolje odgovaralo potrebama pustolova jeste Hemingvejev kategorički imperativ da sve što čini da se čovek oseća dobro samim tim postaje vrhovno dobro.

Stoga ne iznenađuje što su u određenim gradovima Amerike, u Njujorku naravno, i Nju Orleansu, u Čikagu i San Fancisku, u američkim gradovima poput Pariza i Meksiko Sitija, neki pripadnici ove generacije bili zainteresovani za ono što crnac ima da ponudi. U mestima poput Grinič Vilidža kompletiran je trojac – boem i maloletni delinkvent našli su se licem u lice sa crncem, te je hipster postao činjenična stvarnost američkog života. Ako je marihuana bila venčani prsten, jezik je bilo dete hipa jer je njegov argo dao izraz apstraktnim stanjima osećanja koja su svi delili, bar svi koji su bili hip. U ovom braku između belca i crnca, crnac je doneo kulturni miraz. Svaki crnac koji želi da živi mora živeti okružen opasnošću od prvog dana i nijedan događaj nije bezazlen; nijedan crnac ne može jednostavno da se prošetna ulicom i da bude siguran da neće biti napadnut tokom šetnje. Utočišta prosečnog belca: majka i dom, posao i porodica, ni u šali nisu dostupna milionima crnaca; prosto su neostvariva. Pred crncem je prost izbor: da živi život u pokornosti ili da bude izložen stalnoj opasnosti. U takvom procepu gde je paranoja ključna za opstanak koliko i krv, crnac je uspeo da preživi i počeo da napreduje tako što se rukovodio potrebama svoga tela kad god je mogao. U svakoj ćeliji bića noseći spoznaju da je život rat, ništa drugo do rat, crnac je (izuzimam svakoga za koga ovo ne važi) retko mogao da priušti sofisticirane inhibicije civilizacije, te se da bi opstao služio umetnošću primitivnog, živeo je u ogromnoj sadašnjosti, živeo je za subotnja ludovanja, odbacivši sva zadovoljstva duha zarad nezaobilaznijih zadovoljstava tela, dok je u svojoj muzici izrazio prirodu i kvalitet svoje egzistencije, svoj bes i beskonačne varijacije užitka, požude, smorenosti, režanja, grčenja, štipanja,

vrištanja i očaja svog orgazma. Jer džez jeste orgazam, to je muzika orgazma, kako dobrog tako i lošeg orgazma, te se džez obraćao celoj naciji, posedovao je sposobnost da komunicira poput umetnosti čak i kad je bio razvodnjen, izopačen, iskvaren, pa čak i skoro ubijen, nije mu bilo važno na koji se izlizani popularni način obraća instant egzistencijalnim stanjima na koja su neki belci mogli reagovati, džez je bio prava komunikacija putem umetnosti jer je govorio: „Ja osećam ovo, a sad to osećaš i ti.“

Dakle, nastala je nova vrsta pustolova, urbanog pustolova koji je krstarilo noću u potrazi za dešavanjima opremljen kodeksom crnog čoveka koji je odgovarao činjeničnom stanju njegove stvarnosti. Hipster je apsorbirao egzistencijalističke sinapse crnca, te se iz praktičnih razloga može smatrati belim crncem.

Da bi bio egzistencijalista čovek mora biti u stanju da oseti sebe – da spozna sopstvene nagone, sopstvene besove, sopstvene muke, mora da bude svestan prirode svoje frustracije i onoga što bi je moglo zadovoljiti. Previše civilizovan čovek može da bude egzistencijalista samo ako je to šik, te ubrzo napušta egzistencijalizam i prelazi na šta god je sledeće u šiku. Da bi bio istinski egzistencijalista (Sartre, doduše, smatra drugačije) čovek mora biti religiozan, mora imati osećaj „svrhe“ – šta god svrha bila – ali život kojim upravlja vera u neophodnost delovanja jeste život posvećen shvatanju da se život temelji na potrazi, da je kraj potrage svrhovit ali zagonetan; nemoguće je živeti takvim životom ukoliko ne postoji ubeđenje. Samo su Francuzi, do krajnjih granica otuđeni od svog podsvesnog, mogli prigrliti egzistencijalističku filozofiju bez odgovarajućeg ubeđenja; zapravo, jedino Francuz pošto već proglasi da nesvesno ne postoji može, zatim, da istražuje delikatne zavijutke svesti, mikroskopski senzualne i gotovo neizrecive drhtaje mentalnog postanja, da bi naposljetku stvorio teologiju ateizma i zaključio da je u svetu apsurdnosti egzistencijalna apsurdnost najkoherentnija.

U dijalogu između ateiste i mistika, ateista je na strani života, racionalnog života, neprikosnovenog života – budući da smrt zamišlja kao prazninu, ateista, bez obzira koliko izmužden i očajan, ne može priželjkivati ništa više već samo život; ponosan je na to što svoje slabosti i duhovni zamor ne transponuje u romantičnu žudnju za smrću, jer se takvo shvatanje smrti u njegovoj imaginaciji spremno može razrasti u kosmos svrhovite strukture i moralne orkestracije.

Ipak, ovaj muževni argument ne znači mnogo mistiku. Mistik može prihvatiti ateistin opis sopstvenih slabosti, može se složiti da je njegov misticizam reakcija na očaj. Pa, ipak... ipak njegov argument glasi da je on, mistik, naposljetku taj koji je odlučio da živi sa smrću, pa je samim tim smrt deo njegovog iskustva a ne ateistinog, dok je ateista time što odbacuje neograničene dimenzije dubokog očaja sebi onemogućio da donese sud o iskustvu. Pravi argument koji mistik uvek mora istaći na prvom mestu jeste sam intenzitet lične vizije – njegov argument zavisi od te vizije upravo zato što je ono što je u viziji osetio toliko izuzetno da nijedan racionalni argument, nikakve hipoteze o „nabujalim osećanjima“ niti ikakve skeptične redukcije ne mogu objasniti ono što je za njega postala stvarnost stvarnija od stvarnosti pomnog logičkog rezonovanja. Njegovu logiku čini unutrašnje proživljavanje mogućnosti u okvirima smrti. Isto vredi i za egzistencijalistu. I za psihopatu. I za sveca, i za toreadora, i za ljubavnika. Njihov zajednički imenilac jeste usijana svest o sadašnjem trenutku, upravo ona usijana svest koju su im otvorile mogućnosti u okvirima smrti.

Dubine očaja prisutne su u stanju koje čoveku omogućava da ostane u životu jedino tako što se upušta u doživljaj smrti, ali bivaju nagrađeni znanjem da sve što se dešava u svakom trenutku električne sadašnjosti je ili dobro ili loše po njih, dobro ili loše po njihov cilj, njihovu ljubav, njihove postupke, njihove potrebe.

Pomenuto znanje odgovorno je za stvaranje čudne zajednice osećanja u svetu hipstera, dakako neke vrste prigušenog distanciranog verskog preporoda, ali elemenat koji je uzbudljiv, uznemiravajući, možda čak i košmaran, jeste taj što su se nespojive stvari našle u istom košu, unutrašnji život i buran život, orgijanje i san o ljubavi, želja da se ubije i želja da se stvara, dijalektičko poimanje egzistencije sa pohlepom za vlašću, mračno, romantično, a ipak neporecivo dinamično viđenje života prema kome svaki čovek i žena pojedinačno u svakom životnom trenutku ili napreduju ka razvoju ili nazaduju ka smrti.

III

Možda ima smisla smatrati hipstera filozofskim psihopatom, čovekom koji nije isključivo zainteresovan za opasne imperative svoje psihopatije nego i za kodifikovanje, bar za sopstvene potrebe, premisa na kojima je izgrađen njegov unutrašnji univerzum. Prema ovoj hipotezi, hipster je psihopata, ali ipak nije psihopata već negacija psihopate zato što poseduje narcisoidnu distanciranost filozofa, onu zaokupljenost recesivnim nijansama ličnog motiva što je potpuno strano psihopati koji nije sklon rezonovanju. U ovoj zemlji gde se milioni novih psihopata razvijaju svake godine, sa utisnutim žigom naše kontradiktorne popularne kulture (u kojoj seks predstavlja greh, ali i rajsko blaženstvo), kao da je već postojao prostor za razvoj antitetičkog psihopate koji iz sopstvenog stanja, iz unutrašnjeg ubeđenja da je njegova pobuna pravedna, ekstrapolira radikalnu viziju univerzuma koja ga izdvaja iz opšteg neznanja, reakcionarne predrasude i sumnje u samoga sebe od koje pate klasične psihopate. Pošto je nesvesno iskustvo pretvorio u osveštenije znanje, hipster je pomerio fokus svoje želje sa trenutačnog zadovoljenja na onu širu strast za budućom moći kojom se odlikuje civilizovani čovek. Uz jednu nezaobilaznu razliku. Hip predstavlja sofisticiranost mudrog primitivca u ogromnoj džungli, te civilizovani čovek još nije sposoban da uvidi njegovu čar. Ukoliko postoji deset miliona Amerikanaca sa manje-više psihopatskim sklonostima (a procena je više nego skromna) onda verovatno ne postoji više od sto hiljada muškaraca i žena koji sebe svesno smatraju hipsterima, ali njihov značaj leži u tome što su oni elita sa potencijalnom nemilosrdnošću elite i jezikom koji većina adolescenata instinktivno razume zato što se hipstersko intenzivno shvatanje života poklapa sa njihovim životnim iskustvima i željom da se pobune.

Pre nego što se nešto više kaže o hipsteru, jasno je da mnogo toga treba reći o psihičkom stanju psihopate – to jest, klinički rečeno, psihopatskoj ličnosti. Dakle, iz razloga koji su može biti čudniji od puke sličnosti reči, mnogi ljudi, čak i oni psihoanalitičke orijentacije, često mešaju psihopatu i psihotičara. No, ta dva termina imaju dijametralno suprotno značenje. Psihotičar je zakonski neuračunljiv, psihopata nije; psihotičar gotovo nikad nije u stanju da iskali bes frustracije putem fizičkog delovanja, dok psihopata u svom ekstremnom raspoloženju gotovo nikad nije u stanju da obuzda nasilničko ponašanje. Psihotičar živi u toliko zamagljenom svetu da mu ono što se trenutno dešava oko njega ne izgleda stvarno

dok psihopata retko vidi bilo koju drugu stvarnost osim lica, glasa i fizičkog prisustva onih ljudi kojima je trenutno okružen. Šeldon i Elenor Gluk ga opisuju na sledeći način:

Psihopata se [...] od osobe koja zapada u pravo psihotično stanje ili iz njega s mukom izlazi razlikuje po dugotrajnom i tvrdokornom asocijalnom stavu i ponašanju, kao i odsustvu halucinacija, deluzija, maničnog protoka ideja, zbunjenosti, dezorijentisanosti i drugim izraženim znacima psihoze.

Pokojni Robert Lindner, jedan od malobrojnih stručnjaka iz ove oblasti, u svojoj knjizi *Buntovnik bez razloga – hipnoanaliza psihopate kriminalca* delimično iznosi svoju definiciju na sledeći način:

...psihopata je buntovnik bez razloga, agitator bez slogana, revolucionar bez programa: drugim rečima, svrha njegovog buntovništva je ostvarenje ciljeva koji donose zadovoljstvo isključivo njemu samom; laž nije spremna da se napreže zarad drugih. Svako ulaganje napora, bez obzira na to kako je maskirano, smišljeno je tako da zadovolji njegove neposredne želje i htenja [...] Psihopata, baš kao ni dete, ne može da sačeka zadovoljenje želja; i upravo to je jedna od njegovih osnovnih, univerzalnih osobina. On ne može da sačeka erotsko zadovoljenje čija konvencija zahteva da potera prethodi ulovu: on mora da siluje. On nema strpljenja da postepeno izgradi prestiž u društvu: njegove egoistične ambicije navode ga da svojim smelim postupcima dospeva pravo u novinske naslove. Poput crvene niti ovaj dominantni mehanizam neodložnog zadovoljenja želja se provlači kroz celokupni istorijat svakog psihopate. Taj mehanizam objašnjava ne samo njegovo ponašanje nego i nasilničku prirodu njegovih dela.

No, čak i Lindner koji je bio najmaštovitiji i najsaosećajniji od svih psihoanalitičara koji je proučavao psihopatsku ličnost nije bio spreman da se uživi u najbitnije osećanje – a to je da psihopata možda zaista jeste izopačeni i opasni predvodnik nove vrste ličnosti koja pre isteka dvadesetog veka može postati glavni izraz ljudske prirode. Jer psihopata je bolje prilagođen situaciji u kojoj treba da vlada onim međusobno kontradiktornim zabranama kada je reč o nasilju ili ljubavi koje nam je nametnula civilizacija, a ako se prisetimo da svaki psihopata nije ekstremni slučaj, i da je stanje psihopatije prisutno kod mnoštva ljudi među kojima se nalaze mnogi političari, profesionalni vojnici, kolumnisti, zabavljači, umetnici, džez muzičari, kol-gerle, promiskuitetni homoseksualci, polovina izvršnih producenata u Holivudu, na televiziji, i u marketingu, tada uviđamo da određeni aspekti psihopatije već vrše značajan kulturni uticaj.

Karakteristika skoro svakog psihopate i delimičnog psihopate jeste da pokušava da za sebe stvori novi nervni sistem. Obično moramo da reagujemo nervnim sistemom koji se formirao od rođenja i koji u načinu obrazovanja neuronskih kola nosi kontradikcije naših roditelja i miljea našeg ranog detinjstva. Stoga je većina nas primorana da se sa tempom sadašnjosti i budućnosti suočava refleksima i ritmovima koji potiču iz prošlosti. Ne samo „balast institucija iz prošlosti“ nego zapravo nedelotvorna i često zastarela nervna kola prošlosti su ta koja guše naš potencijal da reagujemo na nove mogućnosti koje bi mogle podstaći naš individualni rast.

Tokom većeg dela savremene istorije, bilo je moguće „sublimirati“: izraziti samo delić sebe, ali izraziti ga veoma intenzivno. No, sublimiranje zavisi od toga da li se istorija kreće razumnim tempom. Ako je kolektivni život jednog naraštaja suviše brzo napredovao, „prošlost“ u skladu sa kojom određeni muškarci i žene funkcionišu nije stara, recimo, trideset godina već je stara otprilike sto ili dvesta godina. Stoga je njihov nervni sistem izložen tolikom stresu da je nemoguće napraviti kompromis poput sublimiranja, naročito zbog toga što su stabilne vrednosti srednje klase, koje su neophodne za sublimiranje, praktično uništene u našem vremenu, ili bar ne postoje kao nesumnjive i nedvosmislene vrednosti na kojima se odgaja naraštaj. U toj krizi ubrzanog tempa istorije i propadanja vrednosti, neurotičnost ustupa mesto psihopatiji, a uspeh psihoanalize (koja je čak pre deset godina obećavala da će direktno preuzeti primat) slabi zbog inherentne i karakteristične nesposobnosti da pomogne pacijentima koji imaju složeniju ličnost, više iskustva ili pustolovniji duh od analitičara. U praksi psihoanaliza danas često nije ništa više od psihičkog puštanja krvi. Pacijent nije toliko promenjen koliko ostareo, a infantilne fantazije koje je podstaknut da izrazi osuđene su na to da se istroše naspram pasivnosti analitičara. Za većinu pacijenata rezultat terapije je oslabljivanje, „trankvilizacija“ njihovih najzanimljivijih osobina i poroka. Štaviše, pacijent nije toliko promenjen koliko je isceden – manje loš, manje dobar, manje oštrouman, manje svojeglav, manje destruktivan, manje kreativan. U takvom stanju je spreman da se prilagodi onom kontradiktornom i nepodnošljivom društvu koje je i izazvalo njegovu neurotičnost. Može da se prilagodi onome što mrzi upravo zato što više nema onu silinu strasti potrebnu da se oseti silna mržnja.

Opšte je poznato da je psihopatu teško analizirati jer se u osnovi njegove prirode nalazi odluka da pokuša da živi u skladu sa infantilnom fantazijom, a u toj odluci (kad se ima na umu da je druga alternativa sumorna psihoanaliza) može biti neke instinktivne mudrosti. To je zato što pri promeni ljudske prirode deluje određena dijalektika, dijalektika na kojoj se temelji psihoanalitički metod: saznanje da ukoliko čovek želi da promeni svoje navike mora da se vrati na izvor njihovog nastanka, pa tako psihopata koji traga za korenima svoje homoseksualnosti, orgijanja, narkomanije, silovateljskih, pljačkaških i ubilačkih nagona nastoji da pronade paralele sa silovitim i često nepomirljivim kontradikcijama kojima je bio izložen kao odojče ili dete. Ako je dovoljno hrabar da se suoči sa paralelnom situacijom onda kada je spreman za to tada ima šansu da postupi kako nikad ranije nije postupio, i dok zadovoljava svoju frustraciju – ako u tome uspe – možda će kroz katance incesta provući simboličnu zamenu. Dajući tako oduška skrivenom odojčetu u sebi, može smanjiti tenziju koju stvaraju infantilne želje i time postati slobodan da ponovo izgradi svoj nervni sistem. Nalik neurotičaru, on traži priliku da odraste po drugi put, ali psihopata instinktivno zna da je za njega mnogo bolje da zabranjeni nagon aktivno izrazi nego da u bezbednosti doktorske sobe samo prizna da ga ima. Psihopata je sračunato ambiciozan, suviše ambiciozan da bi ikada svoju izvitoperenu blistavu viziju mogućih pobeda u životu trampio za sumorno iako mirno iscrpljivanje na kauču analitičara. Tako se njegovo asocijativno putovanje u prošlost proživljava u teatru sadašnjosti, a on živi za one nabijene situacije u kojima su mu čula toliko izoštrjena da je aktivno svestan (kao što je analizirani pasivno svestan) šta su mu navike i kako ih može promeniti. Jaka strana psihopate je u tome što zna (dok većina nas ostalih može samo da nagađa) šta je dobro a šta loše za njega baš u onim

trenucima kad je staru naviku koja ga vuče nazad u tolikoj meri oslabilo iskustvo da se stvorio potencijal za promenu navike, za zamenu negativnog i praznog straha pravim postupcima, čak i kada – i ovde sledim logiku ekstremnog psihopate – čak i kada se radi o strahu od samog sebe, a postupak je ubistvo. Psihopata ubija – ako ima hrabrosti – iz nužde da pročisti nasilje u sebi, jer ako ne može da izbací mržnju ne može da voli, njegovo biće je zbog kukavičluka paralisano neutaživom mržnjom prema samom sebi. (Može se, naravno, reći da nema mnogo hrabrosti u tome što dvojica snažnih osamnaestogodišnjih siledžija na mrtvo ime prebiju nekog poslastičara i da taj postupak – čak i prema logici psihopate – neće imati veliko terapeutsko dejstvo jer žrtva nije dostojan protivnik. Uprkos tome, za taj postupak potrebna je neka vrsta hrabrosti, jer čovek tim činom ubija ne samo nekog pedesetogodišnjaka nego i određenu instituciju, nezakonito upada u privatno vlasništvo, stupa u novi odnos s policijom i uvodi elemenat opasnosti u svoj život. Siledžija, stoga, poseduje hrabrost da se otisne u nepoznato, te bez obzira na to koliko je sam čin surov nije sasvim kukavički.)

U osnovi, uzrok dramatičnog života psihopate je potraga za ljubavlju. Nije to potraga za ljubavlju partnera nego potraga za orgazmom koji je apokaliptičniji od onog koji mu je prethodio. Orgazam je njegova terapija – duboko u sebi on zna da mu dobar orgazam otvara mogućnosti, a da ga loš orgazam zarobljava. Ali u ovoj potrazi psihopata postaje otelovljenje ekstremnih kontradikcija društva pod čijim uticajem se oformio njegov karakter, a apokaliptički orgazam često ostaje nedostižan poput Svetog Grala, jer postoje grozdovi, gnezda i zamke nasilja u njegovim vlastitim potrebama, kao i u zahtevima i osveta-ma muškaraca i žena među kojima provodi život, tako da čak i dok daje oduška svojoj mržnji ovakvim ili onakvim postupkom, životne okolnosti nanovo stvaraju mržnju u njemu dok dramatičnost njegovih postupaka postaje cinično nalik na žabu koja je uspela da se nekoliko metara popne uz zid samo da bi se sunovratila.

Uprkos svemu, nešto se mora reći o potrazi za dobrim orgazmom: kad čovek živi u civilizovanom svetu a ipak nije u mogućnosti da uživa u kulturnom nektaru tog sveta zato što paradoksi na kojima je izgrađena civilizacija zahtevaju da uvek postoji otuđeni talog ljudskog materijala koji služi tome da se eksploatiše i da mu se onemogućí pristup kulturi, tada logika koja navodi čoveka da postane seksualni prestupnik (ako je psihološki ukorenjen u tom talogu) kaže da on ima realnu šansu da ostane fizički zdrav sve dotle dok uspe da se održi u životu. Otud nije slučajno da psihopatija preovladava kod crnca. Obasut mržnjom spolja, zbog koje mrzi samog sebe, crnac je bio primoran da istražuje sve one moralne divljine civilizovanog života koje konzervativac automatski osuđuje kao delinkventne ili zle ili nezrele ili morbidne ili samodestruktivne ili iskvarene. (Termini zapravo nose istu težinu. U zavisnosti od teleskopa kulturne klike kojim konzervativac posmatra univerzum, i „zlo“ i „nezrelo“ su termini koji izražavaju podjednaku dozu osude.) Ali crnac, koji nema taj luksuz da hrani samopoštovanje kategoričkim osudama koje mu udaraju u glavu, izabrao je da krene u drugom pravcu gde su sve situacije podjednako prihvatljive, te u situacijama najgoreg izopačenja, promiskuiteta, svodništva, narkomanije, silovanja, napada hladnim oružjem ili razbijenim flašama, šta god vam padne na pamet, crnac je otkrio i usavršio moralni kodeks taloga, etičko razlikovanje između dobrog i lošeg u svakom ljudskom postupku od preduzimljivog svodnika (za razliku od lenjog) do relativno zavisnog

sitnog dilera droge ili prostitutke. Dodajte svemu tome prepređenost njihovog jezika, apstraktne dvosmislene alternative u kojima su iz opasnosti situacije naučili da govore („Pa, vidi sada, čoveče, ja kao ono tražim macana da me napali...“), dodajte još i istančani senzibilitet crnog džezera koji je bio kulturni mentor jednog naroda, pa nije teško poverovati da je jezik koji je razvio hip bio umetnički jezik, testiran i oblikovan intenzivnim iskustvom zbog čega je različit od belaćkog slenga, različit koliko je i specifična opscenost vojnika koji za dušu kaže „guzica“ a za okolnosti „govna“ mogla da izrazi egzistencijalno stanje mobilisanog čoveka. Ono po čemu je hipsterski jezik specifičan jeste to što ga drugi u suštini ne mogu naučiti – ukoliko čovek ne iskusi zanos i iscrpljenost koje je taj jezik opremljen da izrazi, tada se čini da on nije ništa do pokvaren ili vulgaran ili iritantan. To je slikovni jezik, ali slikovni poput apstraktne umetnosti, prožet dijalektikom male ali intenzivne promene, jezik za mikrokosmos, u ovom slučaju, čoveka, jer se koristi neposrednim iskustvom svakog čoveka u tom trenutku i uveličava dinamiku njegovih postupaka, ne konkretno već apstraktno tako da on postaje više vektor u mreži sila nego statični karakter u kristalizovanom polju. (Ovo potonje je praktično viđenje snoba.) Na primer, veoma je teško naći hipstersku zamenu za reč „tvrdočav“. Najbolje što mogu da smislim jeste: „Taj macan nikad neće skrenuti sa svog koloseka, čale.“ No, kolosek podrazumeva kretanje, kretanje po uskom, ali ipak kretanje. U stvari ne postoji način da se opiše neko ko sasvim miruje. Čak se i gmaz kreće – iako neuporedivo sporije od kul macana.

IV

Poput dece, hipsteri se tuku za bombonu, a njihov jezik je skup suptilnih pokazatelja uspeha ili neuspeha u tome ko će prvi stići do užitka. Neizrečen je, ali očigledan, društveni osećaj da bombona nema ni blizu za svakoga. Zato bombonu dobija samo pobednik, najbolji, najnaj, čovek koji zna najviše o tome kako da iznađe energiju i kako da je ne izgubi. Naglasak je na energiji zato što psihopata i hipster nisu ništa bez nje jer nemaju zaštitu društvenog položaja ili klase na koje se mogu osloniti kad prekorače dozvoljene granice. Otud je jezik hipa jezik energije i govori o tome kako se ona stiže i kako se gubi.

No, hajde da vidimo. Pribeležio sam neke reči i izraze koje hip možda najviše koristi i koje će se verovatno u neznatno izmenjenom obliku zadržati u jeziku. To su čoveče, zgrabiti šansu, istresti iz gaća, probiti se, tropa, kul, furati fazon, biti uštekan, šašavo, kapirati, flipovati, gmaz, hip, konzerva. One se koriste u različite svrhe, a nijansa glasa se prilagođava nijansi situacije da izrazi suptilnu kontekstualnu razliku. Ako se hipster kreće kroz noć i kroz život u stalnoj potrazi tokom koje nakratko ugleda Meku na mnogim zavojima životnog puta (gde Meka predstavlja apokaliptični orgazam) i ako je svako u civilizovanom svetu bar donekle seksualno osakaćen, tada živi znajući da je laž seksualno osakaćena i da je on seksualno živ, a mnoga lica iskustva koje mu svakodnevno donosi život on prihvata, odbacuje ili izbegava kako mu već nalaže potreba i omogućava životno umeće. Jer život je takmičenje među ljudima gde se pobednik uglavnom brzo oporavlja a gubitniku treba mnogo vremena da se pridigne, život je neprestano nadmetanje istraživača koji naleću jedan na drugog pri čemu jedan mora ili da se razvija ili da ostane isti (da bolešću, depresijom ili strahom plati propuštenu priliku), ali svakako mora ili da plati ili da se razvija.

Zato nalazimo izraze poput zgrabiti šansu, probiti se, biti uštekan, furati fazon: „zgrabiti šansu“ u značenju da posle sati ili dana ili meseci ili godina monotonije, dosade i depresije čoveku se konačno ukazuje životna prilika, čovek je skupio dovoljno energije da uzbuđljivu priliku za flipovanje (preokret nabolje ili nagore) dočeka sa svim raspoloživim talentima, te je spreman da zgrabi šansu, da baci kocku. Kretanju se uvek daje prednost nad mirovanjem. Kad se kreće, čovek ima izgleda da uspe, telo je toplo, instinkti su brzi, te kad nastane kriza, bilo u ljubavi ili u nasilju, čovek će se probiti, pobediće, može uložiti više energije u sebe jer sada sebe ne mrzi toliko, može malo popraviti stanje nervnog sistema, može se malo pridici i krenuti ponovo, sledeći put krenuti brže, pa samim tim postići više i tako pronaći ljude sa kojima može furati fazon. Jer furati fazon znači komunicirati, preneti ritmove sopstvenog bića voljenoj osobi, prijatelju ili publici i – što je podjednako potrebno – biti u stanju da osetite ritmove njihove reakcije. Furati fazon uz ritmove drugog bića znači obogatiti sebe – proces učenja, kako ga „kapira“ hip, jeste takav da čovek ne može da nauči sve dok god ne usvoji implicitni ritam nekog predmeta ili neke osobe. Na primer, sećam se da sam jednom na žurki prisustvovao polučasovnom intelektualnom razgovoru između prijatelja crnca i jedne mlade belkinje koja je diplomirala nekoliko godina ranije. Crnac je doslovno bio nepismen, ali je imao izuzetan sluh i istančan osećaj za oponašanje. Tako, dok je devojka govorila, on je otkrivao određene formalne nesigurnosti njene argumentacije i prijatnim (premda pomalo južnjačkim) engleskim naglaskom odgovarao na ovaj ili onaj aspekt njenih nedoumica. Kad bi ona do kraja iznela neku, prema njenom mišljenju, naročito dobro formulisanu ideju, on bi se ovlaš osmehnuo i rekao: „suprotni pravac... da li stvarno verujete u to?“

„Ovaj... Ne“, zamucala bi devojka, „sad kad bolje razmislim, nešto mi je odbojno u svemu tome“, i nastavljala bi da priča narednih pet ili više minuta.

Crnac, naravno, nije naučio ništa o jakim ili slabim stranama argumentacije, ali je naučio mnogo o tome kakva je devojka koju nikad ranije nije video, a baš to mu je i bio cilj. Budući nepismen, nisu ga toliko zanimala ideje koliko umetnost življenja, stoga nije ni pokušao da prati preciznosti ili nepreciznosti devojčinog jezika nego se uživao u njen karakter (i vrednosti njenog društvenog tipa) prepuštajući se da ga nose nijanse njenog glasa.

Otud furati fazon znači biti u stanju da se uči, te učenjem napredovati ka proboju, ka stvaranju. Šta će se stvoriti nije ni izbliza toliko bitno koliko hipsterovo ubeđenje da kada se stvarno probije, moći će da se oproba u bilo čemu, čak i u samodisciplini. Ono što pre toga mora da uradi jeste da skupi hrabrost u trenucima nasilničkog impulsa ili da se probije do uspeha u činu ljubavi, da malo više nađe sebe, da stvori malo više između svoje partnerke i sebe, odnosno između partnera i sebe (pošto su većina hipstera biseksualci), ali ono što je najbitnije, što se obavezno mora postići, jeste uspeh jer na putu do uspeha, čovek uspešno stvara novu naviku, otkriva novi talenat koji je gušila stara frustracija.

S druge strane, ako userete motku (što je najružniji hipsterski izraz), ako se vratite u stadijum uplašenog glupavog deteta, ili ako flipujete, ako izgubite kontrolu, ako pokažete zatumljeni, slabiji, ženstveniji deo svoje prirode, tada je mnogo teže furati fazon sledeći put, vaše uho je uspavanije, vaše loše navike i one koje vam crpu energiju postaju izražene, i sve ste dalje od toga da se uštekate. No, uštekati se znači primiti milost, biti bliže tajnama unutrašnjeg nesvesnog života koji će vas napajati ako ga čujete, jer tada ste bliže

onom bogu koji je, kako svaki hipster veruje, smešten u telesnim čulima, onom u zamku uhvaćenom, osakaćenom ali uprkos tome megalomanskom bogu koji je To, koji je energija, život, seks, sila, *prana* u jogi, Rajhov orgon, Lorensova „krv“, Hemingvejevo „dobro“, Šoova životna sila; „To“; bog; ne bog koji se nalazi u crkvama nego nedostižni šapat zagonetke sadržane u seksu, raj beskonačne energije i uvida koji seže tek iza sledećeg talasa sledećeg orgazma.

Na šta bi kul macan mogao reći: „Pošašavio si, čoveče!“

Jer, naposljetku, ono što sam ja ovde izneo jeste samo hipoteza, ništa više, a ne postoji nijedan hipster na svetu koji nije zaokupljen nekim svojim raspaljenim hipotezama. Moja je zanimljiva, moja je jedan izlaz (na aveniji misterije duž puta prema „Tome“), ali ja sam ipak samo jedan macan u svetu kul macana, a sve što je zanimljivo je šašavo, ili bar tako kažu konzerve koje ne znaju kako da furaju fazon.

(No, na kraju krajeva, šašava je i ironija kojom hipster štiti sebe. Provodeći život sa pita-njima, a ne sa odgovorima, po svojoj izolaciji i po zabačenom kutku svoje imaginacije on se toliko razlikuje od bilo koga s kim dođe u kontakt u spoljnom svetu konzervativaca, dok u svetu hipstera uglavnom nailazi na neprijateljstvo, konkurenciju i mržnju, pa stoga stalno pretil opasnost da se izolacija okrene protiv same sebe, čime hipster postaje upravo to, šašav.)

Ako se, međutim, složite sa mojom hipotezom, ako ste vi kao macan takođe izlaz, i ako idemo istim kolosekom (univerzum se u ovom trenutku ukazuje kao skup zraka koje se šire iz centra), onda jednostavno kažete: „Kapiram“, zato što se ni do znanja ni do imaginacije ne dolazi lako, zakopani su pod bolom čovekovog zaboravljenog iskustva, pa on mora da se pomuči da ih pronade, mora povremeno do iznemoglosti kopati po svom biću da bi shvatio spoljašnjost. Štaviše, od suštinske je važnosti da se kopa svim snagama, jer ako ne kopate da skapirate onda ćete izgubiti nadmoć koju imate nad konzervativcem, a tada imate manje šanse da budete kul (da situaciju imate pod kontrolom jer ste furali fazon tamo gde konzervativac nije, ili zato što ste osvestili bol, krivicu, stid ili žudnju sa kojima onaj drugi nije imao hrabrosti da se suoči). Biti kul znači biti opremljen, a ako ste opremljeni otežavate drugom macanu koji naiđe da vas istrese iz gaća. A, naravno, čovek ne može dozvoliti sebi da ga često istresu iz gaća, jer tada je tropa, izgubio samopouzdanje, izgubio volju, postao impotentan u svetu akcije, te se približio ponižavajućem flipu da postane kvir, odnosno približio se smrti, pa mu je stoga još teže da povрати energiju i ponovo pokuša da se probije, jer kad macan jednom postane tropa više nema ništa da ponudi i niko više nije zainteresovan da se probija s njim. Pravi je užas za hipstera da postane tropa zato što kad ga slast seksa jednom napusti, on i dalje ne može da odustane od potrage. Hipsteru nije dato da graciozno ostari – suviše ga je rano zarobio najstariji san o moći, o izvoru zlata Ponsa de Leona, izvoru mladosti gde je zlato orgazam.

Postati tropa, stoga, znači flipovati; to je situacija koju niste iskusili i koju ne možete predvideti – što je, zapravo, u rečniku hipa još jedno značenje reči flipovanje, ali ja sam vam samo dao nekoliko konotacija ovih reči. Slično većini primitivnih rečnika, svaka reč predstavlja osnovni simbol koji u komunikaciji ima na desetine ili na stotine uloga koje se formiraju prema instinktivnoj dijalektici putem koje hipster posmatra svoje iskustvo, onaj dijalektici trenutnih diferencijala egzistencije u kojoj se čovek neprestano kreće, napreduje ili nazaduje.

V

Nemoguće je osmisliti novu filozofiju bez novog jezika, ali novi popularni jezik (koji mora implicitno sadržavati novu filozofiju) ne mora nužno otvoreno pokazivati tu svoju filozofiju. Zato se može postaviti pitanje šta je to jedinstveno u hipsterskom pogledu na svet, jer hip uzdiže svoj argo iznad prolaznih verbalnih hirova boema ili lumpenproletera.

Odgovor leži u psihopatskom elementu hipa koji nema nameru da sagledava ljudsku prirodu, ili bolje rečeno, da prosuđuje o ljudskoj prirodi na osnovu skupa standarda koji su postavljeni pre no što se stekne iskustvo i koji su nasleđeni iz prošlosti. Budući da hip u svakom odgovoru odmah vidi i novu alternativu, novo pitanje, on naglašava složenost, a ne jednostavnost (takvu složenost da se njegov jezik nikako ne može naučiti bez iluminacije glasa i artikulacije lica i tela). U skladu sa naglašenom složenošću, hip sa sebe skida svaku konvencionalnu moralnu odgovornost jer smatra da su rezultati naših postupaka nepredvidljivi, pa tako ne možemo znati da li činimo dobro ili loše (u džojsovskom smislu dobrog i lošeg), ne možemo čak ni biti sigurni da li smo drugima dali energiju, a ako bismo i mogli da znamo i dalje ne bismo imali pojma šta će oni do kraja uraditi s njom.

Zbog toga se ljudi ne smatraju dobrim ili lošim (podrazumeva se da su i jedno i drugo) već se svaki čovek posmatra kao skup mogućnosti, pri čemu su neke realnije od drugih (hip podrazumeva takvo viđenje ljudske prirode), a smatra se da su neki ljudi sposobniji od drugih da za manje vremena pronađu u sebi više mogućnosti ukoliko (i u tome se sastoji dinamika) određeni karakter može furati fazon u pravo vreme. Iz toga izrasta smisao konteksta po kome se hipstersko viđenje ljudske prirode razlikuje od konzervativnog. Prema hipsterskom viđenju, kontekst određuje čoveka, određuje ga zato što je karakter manje važan od konteksta u kome mora da funkcioniše. Budući da je otprilike pet puta energetski zahtevnije izvršiti i neku sitnu radnju u nepovoljnom kontekstu nego u povoljnom, čoveka ne čini samo njegova vlastita priroda nego i njegov kontekst pošto uspeh ili neuspeh radnje u datom kontekstu utiče na ljudsku prirodu i stoga utiče i na to kakva će ona biti u sledećem kontekstu. Ono što upravlja i ljudskom prirodom i kontekstom jeste raspoloživa energija u trenutku intenzivnog konteksta.

Otud pojedinac, viđen kao večitno ambivalentan i dinamičan, stupa u apsolutnu relativnost gde ne postoje istine osim onih izolovanih istina o tome kako se svaki pojedini posmatrač oseća u datom trenutku svog života. Da se poslužimo možda neopravdano metafizičkom ekstrapolacijom, to bi bilo kao da je univerzum koji je obično konceptualno postojao kao Činjenica (pa čak i ako je ta Činjenica Berklijev Bog), ali činjenica koju su nauka i filozofija postavile sebi zadatak da otkriju, najednom postane promenljiva stvarnost čije zakone iz trenutka u trenutak stvara sve što živi, a ponajviše čovek, čovek podignut na neosrednjovekovni pijedestal gde istina nije ono što je neko osetio juče ili ono što očekuje da će osetiti sutra već istina nije ni manje ni više nego ono što čovek oseća u svakom trenutku neprestanog vrhunca sadašnjosti.

Čovek, stoga, prestaje da poštuje usađene vrednosti, oslobađa svoju ličnost od superega društva. Jedini moral prema kome se hip ravna (i to je, naravno, stalno prisutni moral) jeste da čovek postupa u skladu s time kako se oseća kad god i gde god je to moguće, i – a tako započinje sukob između hipstera i konzervativca – da uvek vodi jednu osnovnu bitku:

da za sebe pomeri granice mogućeg, i to samo za sebe jer je to njegova potreba. Ipak, kad proširi arenu mogućeg, čovek je recipročno proširi i za druge ljude, što znači da nihilističko ispunjenje žudnje svakog pojedinca sadrži i svoju antitezu, saradnju među ljudima.

Ako se etika svede na „spoznaj sebe“ i „budi svoj“, ono po čemu se razlikuje od sokratske umerenosti i njenog strogog konzervativnog poštovanja iskustva prošlosti, jeste da hip podrazumeva neumerenost, detinje obožavanje sadašnjosti (a štaviše, poštovanje prošlosti znači da čovek mora takođe da poštuje ružne posledice prošlosti kao što su kolektivna ubistva počinjena od strane države). Ovo obožavanje sadašnjosti afirmacija je hipa, jer njegova vrhovna logika prevazilazi čak i nezaboravno rešenje koje je Markiz de Sad imao za seks, privatno vlasništvo i porodicu, a to je da svi muškarci i žene imaju apsolutna ali privremena prava na tela drugih muškaraca i žena – hipsterski nihilizam predlaže da se u krajnjoj liniji ukinu sve društvene stege i kategorije, a afirmacija implicitna u tom predlogu jeste da bi čovek tada bio više kreativan nego ubilački nastrojen, te sledstveno tome ne bi uništio sebe. I to je ono po čemu se hip izdvaja od autoritarnih filozofija koje sada apeluju na konzervativni i liberalni temperament – sredinu dvadesetog veka proganja misao da je izgubljena vera u čoveka, a privlačnost autoriteta leži u uverenju da će nas on zauzdati. Hip, koji će nas vratiti nama samima, bez obzira na cenu individualnog nasilja, afirmacija je varvarina jer potrebno je prisustvo primitivne strasti u ljudskoj prirodi da bi se poverovalo u to da su individualni činovi nasilja uvek bolji od kolektivnog nasilja koje sprovođi država; potrebna je безусловna vera u kreativne sposobnosti ljudskog bića da bi se na činove nasilja gledalo kao na katarzu koja priprema put za razvoj.

Da li hipsterova žudnja za apsolutnom seksualnom slobodom sadrži iole pravu radikalnu zamisao o drugačijem svetu jeste nešto sasvim drugo, a moguće je, budući da hipster živi sa svojom mržnjom, da su mnogi hipsteri materijal za elitne jurišnike spremne da pođu za prvim istinski harizmatičnim vođom čije je viđenje masovnog ubistva upakovano u jezik koji će dopreti do njihovih emocija. Ali s obzirom na to da je obuzet očajanjem psihičkog prestupnika, hipster je kandidat podjednako i za najreakcionarnije i za najradikalnije pokrete, pa je isto tako moguće da će – ako se kriza produbi – mnogi hipsteri radikalno protumačiti strahote društva, jer kako iskustvo radikalnu pokazuje da je opravdano disident jer su mu namere osujećene, mogućnosti uskraćene, a njegove ideje su mu donele dosta gorkih godina, tako i seksualni pustolov koji je bio primoran da skrene sa svog puta od strane neumoljivo neprijateljski nastrojenog društva izgrađenog tako da obuzda i seksualnog radikala, može jednako ogorčeno protumačiti sporu istrajnu nehumanost konzervativne vlasti koja ga kontroliše spolja i iznutra. Kontrolom, zabranama i izglednijanjem nateran na poslušnost, hipster, štaviše, može doći do zaključka da njegovo stanje nije ništa drugo do preuveličano opšteljudsko stanje, te da ako se on oslobodi onda svako mora da bude slobodan. Da, i to je moguće, jer srce hipa jeste njegovo isticanje hrabrosti u trenucima krize, a prijatno je misliti da hrabrost u sebi (kao objašnjenje svog postojanja) nosi i viđenje da život prosto mora postati više nego što je do tada bio.

Očigledno nije baš moguće usredsrediti se na razmišljanje o budućnosti hipstera. Određene mogućnosti, međutim, više su nego očigledne, a ključna je ta da organski razvoj hipa zavisi od toga da li je crnac dominantna sila u američkom životu. Budući da crnac zna više o ružnoj i opasnoj strani života, moguće je da ako se crnac izbori za ravnopravnost,

zadobiće potencijalnu superiornost, superiornost od koje se toliko strahuje da je sam strah postao skrivena drama unutrašnje politike. Kao i svaki politički strah konzervativca, to je strah od nepredviđenih posledica, jer bi crnčeva ravnopravnost korenito promenila psihologiju, seksualnost i moralnu imaginaciju svakog živog belca.

S ovom mogućnošću uspona crnca, hip može eksplodirati kao fizička oružana buna čiji se seksualni poriv može sukobiti sa antiseksualnim temeljima svake organizovane vlasti u Americi, te izneti na otvoreno takva neprijateljstva, antipatije i nove konflikte interesa da zlonamerne, isprazne dvoličnosti masovnog konformizma više neće delovati. Vreme nasilja, nove hysterije, konfuzije i buntovništva će verovatno nastupiti umesto vremena konformizma. Tada, ako se pokaže da je realno liberalsko uverenje da postoji miran prostor za svaku tendenciju američkog života, to bi označilo kraj hipa koji bi se, onda, utopio u okolinu kao živopisna figura na tapiseriji. Ali ukoliko je ono nerealno, te se ispostavi da ekonomska, društvena, psihološka i, naposljetku, moralna kriza koja prati uspon crnca nije održiva, to znači da dolazi vreme kada će nestati svaki politički putokaz, a na milione liberala će se suočiti sa političkim dilemama koje su do tada uspevali da zaobiđu, kao i sa viđenjem ljudske prirode koje ne žele da prihvate. Da uzmemo za primer desegregaciju škola na jugu, realnost koju vidi reacionar verovatno je bliža istini od one koju vidi liberal kada tvrdi da problem ne predstavlja desegregacija već mešanje rasa. (Budući da sam radikal, moje viđenje je suprotno viđenju odbora belih građana – očigledno je da ja verujem da crnac ima apsolutno ljudsko pravo da stupa u seksualne odnose sa belcem, a do tih odnosa će nesumnjivo doći, jer naći će se dovoljno odvažni crnački dečaci u srednjim školama da se upuste u taj rizik.) Ali za prosečnog liberala, čiji je um otupljen komisijskom demagogijom profesionalnog liberala, mešanje rasa ne predstavlja problem jer mu je rečeno da crnac to ne priželjkuje. Stoga, kad se desi, mešanje rasa će biti užas koji se možda može uporediti sa pometnjom među američkim komunistima kada se sunovratilo idolopoklonstvo Staljinu. Prosečan američki komunista prihvatao je mit o Staljinu iz razloga koji nisu toliko imali veze sa političkim dokazima koliko sa psihičkim nužnostima. U tom smislu podjednako je psihički nužno za liberala da veruje da su crnci, pa čak i reacionarni južnjački belci, kao u osnovi i svi ljudi nalik njemu samom, u stanju da postanu dobri liberali kad bi samo do njih uspelo da dopre solidno liberalno rezonovanje. Ono što liberal ne može da podnese da prizna jeste mržnja skrivena pod kožom društva toliko nepravednog da količina kolektivnog nasilja pohranjena u ljudima možda ne može da se obuzda, te stoga ako čovek želi bolji svet onda treba da se suzdrži, jer će lošiji svet neminovno doći prvi, te će se postaviti sledeća dilema: s obzirom na količinu nagomilane mržnje, ona sebi mora naći oduška ili u nihilizmu ili se pretvoriti u ubilačke likvidacije koje sprovodi totalitarna država.

VI

Bez obzira na sve njegove strahote, dvadeseti vek je veoma uzbuđljiv vek zbog svoje tendencije da sav život svede na ekstremne alternative. Čovek se, u skladu s tim, može zapitati da li će poslednji sukob biti između crnaca i belaca, ili između žena i muškaraca, ili između lepih i ružnih, pljačkaša i domaćina, buntovnika i čuvara reda. Ovo je, naravno, spekulisanje koje izlazi iz granica ozbiljnog, ali je očaj usled monotonije i sumornosti bu-

dućnosti toliko zagospodario radikalnim temperamentom da se radikal nalazi u opasnosti da se potpuno odrekne mašte. Čovek oseća poriv da bude kreativan, a ako je nepoznati ali ipak strasni instinkt o smislu života neočekivano došao od praktično nepismenih ljudi, proizašao iz najgorih uslova eksploatacije, surovosti, nasilja, frustracije i požude, a ipak uspeo da kao instinkt održi ove postradale ljude u životu, tada je možda moguće da je istina više na crnčevoj nego na radikalnoj strani, a ako je to tačno, onda i nije toliko loše što se radikalni humanista duboko zamislio nad tim fenomenom. Jer ako opet nastupe revolucionarna vremena, onda će postojati ključna razlika između nekoga ko je već izradio nacrt neomarksističke računice čiji je cilj da se shvati svako strujanje i svaki proces u društvu, od ukaza do poljupca kao načina prenošenja ljudske energije – računice koja može da prevede ekonomske odnose čoveka u psihološke i obrnuto, čime bi njegovi produktivni odnosi obuhvatili i seksualne odnose, dok bi se kriza kapitalizma dvadesetog veka ipak tumačila kao podsvesne adaptacije društva sa ciljem rešavanja ekonomske ravnoteže nauštrb stvaranja nove količine psihološke neravnoteže. Gotovo da je nemoguće zamisliti delo koje koristi dramu ljudske energije, a teoriju njenih društvenih tokova i rastakanja, njenih utamničenja, izraza i tragičnog traćenja saobražava u jednu džinovsku sintezu ljudskih postupaka gde bi sveukupna marksistička misao, a naročito epska veličanstvenost *Kapitala* (koji je bio prva velika *psihologija* koja se pozabavila misterijom društvene okrutnosti na tako jednostavan i praktičan način rekavši da smo svi zbirna masa ljudi čija se životna energija traći, pogrešno troši i proceduralno krade dok prelazi sa jednog čoveka na drugog) – gde bi i epska veličanstvenost *Kapitala* našla mesto čak i u izraženijem religijskom viđenju ljudske pravde i nepravde, u nekoj neizdrživo bolnijoj viziji prisnih i institucionalnih procesa koji vode do naših tvorevina i ruševina, našeg razvoja, našeg zamora, i naše pobune.

Izvornik: Norman Mailer, *The White Negro* : Superficial Reflections on the Hipster, *City Lights Books*, San Francisco, 1957.

(S engleskog prevela **Nataša Kampmark**)